

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
УКРАЇНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ МИХАЙЛА ДРАГОМАНОВА
НАЦІОНАЛЬНА КОМІСІЯ З РАДІАЦІЙНОГО ЗАХИСТУ НАСЕЛЕННЯ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНА ЕКОЛОГІЧНА АКАДЕМІЯ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ОСВІТИ ТА УПРАВЛІННЯ
КИЇВСЬКИЙ МІЖНАРОДНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
УКРАЇНСЬКИЙ ГУМАНІТАРНИЙ ІНСТИТУТ
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ПРАВА ТА ПОЛІТОЛОГІЇ
УКРАЇНСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНІ МИХАЙЛА ДРАГОМАНОВА

ПРОТИДІЯ ТЕРОРИСТИЧНИМ АКТАМ У МІСЬКОМУ СЕРЕДОВИЩІ

**ЗБІРНИК
МАТЕРІАЛІВ НАУКОВОГО ФОРУМУ**

21 червня 2023 року

Київ
Вид-во УДУ імені Михайла Драгоманова
2023

Рекомендовано до друку Вченою радою
Навчально-наукового інституту права та політології
Українського державного університету імені Михайла Драгоманова
(протокол № 3 від 19.06.2023 р.)

Редакційна колегія:

- Андрущенко Віктор Петрович** – доктор філософських наук, професор, ректор Українського державного університету імені Михайла Драгоманова, член-кореспондент Національної академії наук України, академік Національної академії педагогічних наук України;
- Горінов Павло Валерійович** – кандидат юридичних наук, директор Навчально-наукового інституту права та політології, доцент кафедри правознавства та галузевих юридичних дисциплін Українського державного університету імені Михайла Драгоманова, заслужений працівник соціальної сфери України;
- Драпушко Ростислав Григорович** – кандидат філософських наук, проректор з науково-педагогічної роботи (адміністративно-господарська діяльність), доцент кафедри соціальної філософії, філософії освіти та освітньої політики УДУ імені Михайла Драгоманова, заслужений працівник соціальної сфери України;
- Сопілко Ірина Миколаївна** – доктор юридичних наук, професор, керівник апарату Національної комісії з радіаційного захисту населення України, головний науковий співробітник Науково-дослідного центру «Інститут сімейної та молодіжної політики імені Олександра Яременка» ННІ права та політології УДУ імені Михайла Драгоманова, заслужений юрист України;
- Торбін Григорій Мирославович** – доктор фізико-математичних наук, професор, проректор з наукової роботи Українського державного університету імені Михайла Драгоманова;
- Чемакіна Октябринна Володимирівна** – кандидат архітектури, доцент Українського гуманітарного інституту.

П 83 **ПРОТИДІЯ ТЕРОРИСТИЧНИМ АКТАМ У МІСЬКОМУ СЕРЕДОВИЩІ:** збірник матеріалів Наукового форуму. Навчально-науковий інститут права та політології УДУ імені Михайла Драгоманова (м. Київ, 21 червня 2023 р.). – Київ : Вид-во УДУ імені Михайла Драгоманова, 2023. – 396 с.

ISBN 978-966-931-281-5

Збірник матеріалів Наукового форуму «Протидія терористичним актам у міському середовищі» присвячено комплексному вивченню проблеми протидії тероризму у міському середовищі. У збірнику представлено результати досліджень, що детально розглядають правові аспекти боротьби з тероризмом у міському середовищі, екологічні наслідки терористичних актів і стратегії екологічного відновлення, психологічні наслідки для місцевого населення та підходи до психологічної реабілітації, соціальні наслідки тероризму та розвиток стійкого соціального середовища, а також архітектурні рішення для забезпечення безпеки та мінімізації наслідків терористичних актів.

Збірник розраховано для науковців, фахівців та інших зацікавлених осіб, які досліджують проблематику протидії терористичним актам з правових, екологічних, психологічних, соціальних, архітектурних аспектів та охорони здоров'я.

Відповідальність за грамотність, автентичність цитат, правильність фактів і посилань несуть автори матеріалів.

УДК 343.326-048.66(477-21)
DOI: https://doi.org/10.31392/UDU-NF_NNIPiP_2023

ISBN 978-966-931-281-5

© Автори публікацій, 2023
© Навчально-науковий інститут права та політології, 2023
© Вид-во УДУ імені Михайла Драгоманова, 2023

ІВАНЕНКО КОСТЯНТИН СЕРГІЙОВИЧ,

*аспірант 3-го року навчання зі спеціальності 081 «Право»
Українського державного університету імені Михайла Драгоманова*

ДУБЧАК ЛЕСЯ СЕРГІЇВНА,

*кандидат юридичних наук, професор кафедри правознавства та галузевих
юридичних дисциплін Навчально-наукового інституту права та політології
Українського державного університету імені Михайла Драгоманова*

ВИКЛИКИ ТА ПРОБЛЕМИ ЮРИДИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ БОРЬБИ З ТЕРОРИЗМОМ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

У зв'язку зі збройною агресією російської федерації, повномасштабним вторгненням на територію України та введенням правового режиму воєнного стану, підвищується рівень терористичної загрози, і, як наслідок, створюються особливі виклики для боротьби з тероризмом. У цій статті ми розглянемо проблеми, що виникають у контексті воєнного стану, а також виклики, з якими зіштовхуються правоохоронні органи та військові формування.

Статтею 1 Закону України від 12.05.2015 № 389-VIII «Про правовий режим воєнного стану» передбачено, що воєнний стан – це особливий правовий режим, що вводиться в Україні або в окремих її місцевостях у разі збройної агресії чи загрози нападу, небезпеки державній незалежності України, її територіальній цілісності та передбачає надання відповідним органам державної влади, військовому командуванню, військовим адміністраціям та органам місцевого самоврядування повноважень, необхідних для відвернення загрози, відсічі збройної агресії та забезпечення національної безпеки, усунення загрози небезпеки державній незалежності України, її територіальній цілісності, а також тимчасове, зумовлене загрозою, обмеження конституційних прав і свобод людини і громадянина та прав і законних інтересів юридичних осіб із зазначенням строку дії цих обмежень [1].

Відповідно до частини 1 статті 1 Закону України від 20.03.2003 № 638-IV «Про боротьбу з тероризмом», тероризм – суспільно небезпечна діяльність, що полягає у свідомому, цілеспрямованому застосуванні насильства шляхом захоплення заручників, підпалів, убивств, тортур, залякування населення та органів влади або вчинення інших посягань на життя чи здоров'я ні в чому не винних людей або погрози вчинення злочинних дій з метою досягнення злочинних цілей [2].

На превеликий жаль, тероризм і воєнний стан мають глибокий зв'язок. Воєнний стан створює сприятливе середовище для посилення терористичних активностей. Деякі особи та/або терористичні організації можуть експлуатувати хаос та паніку, що виникають під час дії правового режиму воєнного стану та здійснювати терористичні напади і дестабілізувати вже напружену ситуацію у населених пунктах. Вони використовують військові дії, прифронтові та

тимчасово окуповані території, як прикриття для своїх дій, та можуть залучати прихильників і нових членів. З метою протидії цим загрозам, необхідно встановити ефективні механізми обміну інформацією та співпраці між різними правоохоронними органами та військовими структурами.

Один з головних викликів полягає у забезпеченні балансу між захистом прав та свобод громадян і необхідністю вжити екстрених заходів для запобігання актам тероризму. Воєнний стан може призводити до обмеження деяких прав та свобод громадян, таких як свобода слова, приватного життя, свобода пересування тощо. Проте, ці обмеження повинні бути обґрунтованими, пропорційними та тимчасовими, а також здійснюватися з дотриманням принципу верховенства права. Важливо забезпечити, щоб жодне право громадян не було порушено без належного юридичного підґрунтя та обґрунтування.

У той же час, іншим викликом є необхідність забезпечення ефективного співробітництва між різними органами державної влади та місцевого самоврядування, що займаються боротьбою з тероризмом. Умови воєнного стану можуть створити додаткові перешкоди для координації та обміну інформацією між правоохоронними органами, військовими структурами та іншими зацікавленими сторонами. Забезпечення ефективного обміну інформацією та співпраці між різними органами стає критично важливим для успішної боротьби з тероризмом під час воєнного стану.

Не менш важливою проблемою є забезпечення дотримання міжнародних стандартів прав людини під час воєнного стану. Держава має зобов'язання дотримуватись міжнародних правових норм та конвенцій, навіть у надзвичайних ситуаціях. Забезпечення захисту прав людини, недопущення катувань, злочинів проти гуманності та інших порушень міжнародного гуманітарного права є невід'ємною частиною юридичного забезпечення боротьби з тероризмом, у тому числі й під час дії правового режиму воєнного стану.

На нашу думку, для ефективного юридичного забезпечення боротьби з тероризмом в умовах воєнного стану доцільно внести зміни в деякі нормативно-правові акти, зокрема:

- до Закону України від 20.03.2003 № 638-IV «Про боротьбу з тероризмом», в частині розширення повноважень правоохоронних органів, визначення їх ролі та відповідальності під час дії правового режиму воєнного стану;

- до Кримінального кодексу України. Кримінальний кодекс України має містити більш жорстке покарання до осіб та терористичних організацій за здійснення терористичних актів під час дії правового режиму воєнного стану;

- до Закону України від 18.02.1992 № 2135-XII «Про оперативно-розшукову діяльність». Зазначений закон потребує адаптації до особливостей боротьби з тероризмом під час правового режиму воєнного стану. Внесення змін до Закону має стосуватися розширення повноважень оперативних служб та спеціальних підрозділів Національної поліції України у плані збору інформації, проведення розслідувань та затримання підозрюваних у терористичній діяльності осіб;

- до Закону України від 01.06.2010 № 2297-VI «Про захист персональних даних». Під час дії правового режиму воєнного стану, на нашу думку, доцільно внести зміни до вказано закону в частині обмеження обробки персональних даних з метою забезпечення безпеки та запобігання терористичним загрозам.

Вказані зміни до Законів України, на нашу думку сприятимуть ефективній боротьбі з тероризмом під час воєнного стану, забезпечуючи необхідні юридичні засади для захисту суспільства та громадян. Проте, впровадження таких змін вимагатиме широкого обговорення, експертного висновку та підтримки відповідних органів влади та громадськості.

Таким чином, резюмуючи все вищесказане, можна стверджувати, що питання боротьби з тероризмом під час дії воєнного стану є досить актуальним, оскільки ставить перед суспільством та правоохоронними органами ряд складних викликів та проблем, які потребують ефективного забезпечення для протидії цій загрозі. Забезпечення балансу між боротьбою з тероризмом і забезпеченням прав людини, співпраця та координована діяльність між різними державними структурами, розвиток нових юридичних інструментів для контролю та вчасного виявлення терористичних загроз, дотримання пропорційності заходів у контексті воєнного стану, а також міжнародна співпраця є ключовими елементами ефективного юридичного забезпечення.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Про правовий режим воєнного стану: Закон України від 12.05.2015 № 389-VIII URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/389-19#Text> (дата звернення: 05.06.2023).
2. Про боротьбу з тероризмом: Закон України від 20.03.2003 № 638-IV URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/638-15#Text> (дата звернення: 05.06.2023).